

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I. Exponitur status quæstionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

vincibile, ex doctorum piorumque consilio, vel ex aliquo titulo juris, vel gravi rationum pondere, quæ prudentem iudicio ad rationabilem dubii depositionem sufficiant, aliàs quippe prudens iudicium conscientia formari non potest.

Minora autem fundamenta requiruntur pro scrupulosis [qui ex nullis vel levissimis fundamentis dubitant] quàm pro aliis: quibus ad deponendos scrupulos in dubio juris satisfacere de-

beret ille discursus à Poncio adductus loc. cit. Illud probabiliter licite operor, quod nulla ratione vel autoritate mihi constat esse malum, sed nullâ ratione mihi constat, hoc esse malum: ergo. In dubio verò facti sufficeret iste consimilis: Hoc probabiliter non feci, quod ex nullo fundamento mihi constat, me consensisse, voluntariè distractum fuisse, &c. ergo. Aliàs, dixi, abstinendum esse ab operatione, & obsequendum regulæ Juris. De qua infrâ,

ARTICULUS II.

An sufficiens titulus deponendi conscientiam dubiam in materia iustitiæ sit possessio?

SUMMARIUM.

1. Quid sit bona fidei possessio?
2. Fundamentum sententiæ negativæ.
3. Affirmativa probatur ex Regula 65. juris in 6.
4. Ex præsumptione in foro externo.
5. Ex absurdo vitiosi circuli.
6. Solvuntur fundamenta opposita.
7. Citata regula Juris non est limitanda ad forum externum.
8. Notatur inconsequentia in doctrina Fagnani.
9. Negligentia in deponendo dubio parit obligationem restituendi.
10. Possessor dubius quomodo sit obligatus abstinere ab usu & alienatione rei possessæ?

§. I.

Exponitur status questionis.

Definiunt Jurisperiti possessionem ex l. 1. & 3. ff. de acquirenda vel amittend. poss. quòd sit Detentio rei, corporis & animi jurisque adminiculo suffulta. Ubi ly corporis ad rei corporeæ possessionem pertinet: si verò possessio generationem accipiatur, prout comprehendit non tantum corporaliū, sed etiam incorporaliū possessionem, illa particula redundat. Iusta possessio, quæ sola ad deponendum dubium sufficere potest, præter voluntariam detentionem rei tanquam suæ, requirit bonam fidem cum iusto titulo, quales sunt donationis, emptionis, hereditariæ successione, &c. Est autem bona fides credulitas, quâ quis prudenter sibi persuadet, rem, quam possidet, esse suam, vel saltem non esse alienam. Alii brevius, sed minus distinctè vocant sinceram rei alienæ ignorantiam.

Hæc credulitas & existimatio in initio possessionis debet esse positiva, ita ut capiens possessionem rationabiliter existimet, se rem ejusmodi iusto titulo tanquam suam possidere. Unde si dubites, num res sit fortè aliena, possessio ipsi nequaquam suffragabitur, sed manebit malæ fidei possessor obnoxius restitutioni, veluti cum Molina Tract. 2. disp. 61. conclus. 1. docent communiter DD. eò quòd taliter dubitans non habeat aliquem probabilem titulum juris, sine quo non datur iusta possessio. In continuatione verò possessionis dubium exortum, quod adhibitâ diligentia vinci non potest, non tollit aut interumpit bonam fidem, sed ad illam salvandam sufficit, quòd possidens non habeat conscientiam

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

rei alienæ, sive quòd ipsi non constat, rem, quam possidet, esse alienam: neque enim omnia ad alicujus rei inceptionem necessaria requiruntur ad continuationem illius, veluti [omissis circumstantiis Philosophicis] patet in civili possessione, quæ conservatur per solam animi detentionem, cum tamen solus animus detinendi ad illam inchoandam nequaquam sufficiat. Ita communiter DD. deducunt ex C. fin. de præscript. ubi ad bonam fidem præscriptoris requiritur, ut in nulla temporis parte rei habeat conscientiam alienam. Ad eòque positiva solum existimatio de re tanquam aliena videtur excludi. & ex C. si Virgo 34. q. 1. ubi D. Augustinus dicit: *In jure prædiorum tam diu unusquisque bona fidei possessor rectissime dicitur, quam diu possidere se ignorat alienum; cum verò sciverit, nec ab aliena possessione recesserit, tunc malæ fidei perhibebitur, tunc iuste injustus vocabitur.*

Quæritur ergo, an in casu, quo possessor dubitat de jure domini, seu proprietatis, nec potest adhibitâ diligentia dubium vincere, nihilominus ex titulo possessionis certam conscientiam deposito dubio formare possit, sibi licitum esse rem possessam retinere, illâ uti, alienare, &c.

Negativam secuti sunt Adrianus 4. de restitut. & Sorus l. 4. de just. q. 5. a. ult. his adducti fundamentis. Qui se exponit periculo utendi re non suâ, peccat contra iustitiam: sed possessor dubitans de jure proprietatis, si rem dubiam retinere, vel alienare veller, exponeret se periculo utendi re non suâ: ergo peccaret contra iustitiam.

Secundò. Cum super eadem re duo habent æqualem juris prætensionem, res est potius dividenda, quàm alterutri tota adjudicanda, ut servetur æqualitas: sed inter duos dubitantes de dominio rei, is, qui non est possessor, æquè habet jus dubium proprietatis, quam possessor dubius: ergo res non debet à possessore tota retineri, sed inter utrumque dividi.

Tertio. Si quis uti possidet re, quam cum dubio possidet, sequeretur, conjugem de valore matrimonii dubitantem, eodem uti, ad eòque debitum non tantum reddere, sed etiam petere posse: consequens pugnat contra c. Dominus: de secundis nuptiis, & C. inquisitioni de sentent. excommuni.

Q

Quartò.

Quartò. In dubiis tutior pars est eligenda, per c. juvenis, de Sponsal. & c. ad audientiam de homicid. sed tutius est restituere, quam retinere, cum in retentione possit subesse peccatum, non autem in restitutione: ergo.

§. II.

Resolutio affirmativa.

3. **CONCLUSIO.** *Possessio legitima in materia Justitiæ est sufficiens titulus ad dubiam conscientiam de licita retentione, & usu rei possessæ praxice deponendam. Deducitur & probatur primò ex Reg. 65 in 6. In pari delicto & causa melior est conditio possidentis, eò quòd possessor ultra jus dubium proprietatis, in quo convenit cum domino incerto, insuper habet jus possessionis, quæ, cum suapte natura sit exercitium quoddam, & complementum dominii, pro possessore parit præsumptionem juris seu evidentem probabilitatem, quòd res possessa sit in dominio possessoris: atqui si possessor rem, de cujus dominio dubitat, teneretur alteri simul dubitanti restituere, vel cum ipso dividere, jam non esset melioris conditionis: ergo juxta illam regulam juris potest rem possessam licite retinere, eaque uti.*

4. Secundò: Quoties forum externum non innititur fallæ præsumptioni, toties internum conformatur foro externo, uti tenent Sotus l. 4. de Just. q. 5. a. 3. Covarr. in c. cum esles. n. 7. de testam. Thom. Sanch. l. 1. de matrim. disp. 5. n. 20. aliique plurimi: sed in foro externo possessio legitima protegit possessorem, estque titulus sufficiens, ut præsumptus rei possessæ dominus protegatur in sua possessione, nec ad aliquam restitutionem, vel divisionem obligetur: ergo eadem possessio [nisi constet de falsitate præsumptionis] erit titulus sufficiens ad licitam rei possessæ retentionem & usum in foro interno, ac proinde possessor deposito dubio prudenter formabit talem conscientiam certam: *Qui præsumitur dominus rei, estque melioris conditionis præ omni alio competente, recte retinet rem illam, e. q. utitur: sed ego jure possessionis præsumor esse dominus hujus rei, & sum melioris conditionis præ omni alio competente: ergo licite retineo & uter re ista.*

5. Tertiò: Patet absurdum; nam pone, dubitantiem de dominio & proprietate rei teneri ad restitutionem & deserendam possessionem illius, ut sic in dubio sequatur partem tutiorem, seque eximat periculo peccati, cui restituet? utique illi, qui de jure proprietatis competit & contendit cum illo. Sed & iste versatur in dubio: ergo pariter vel tenebitur reciprocè restituere possessori, sicque ibitur in vitiosum circum, vel res erit ab utroque deserenda, aut danda pauperibus, quod nec jure præceptum, nec ullà praxi receptum est.

Neque dicas cum Soto, rem esse dividendam: cum enim possessor habeat meliorem titulum & conditionem quoad totum, non est, cur illo titulo privari, & competenti dubio æquiparari debeat.

6. Ad primum vel nego minorem, vel distinguo majorem: Qui se exponit periculo solum materialiter utendi re aliena, peccat contra justitiam, nego majorem [quia habet sufficiens fundamen-

tum praxice judicandi rem esse suam] periculo formaliter utendi re aliena, concedo. Sed possessor dubitans de proprietate rei committere de periculo materialiter utendi re non suâ, transeat formaliter, nego minorem & consequentiam. Cum enim, ut suppono, dubium sit invincibile, æquivaler ignorantie invincibili; unde sicut re invincibili ignorantia retinens rem alienam, non peccat contra justitiam, nec formaliter se exponit periculo: ita neque cum dubio speculativo praxice deposito retinens rem alienam committit se formaliter periculo peccandi contra justitiam, vel utendi re alienâ.

Ad secundum distinguo majorem: Si omnimodè habeant æqualem juris præsentionem, res est dividenda, concedo; si in uno tantum genere, non in altero, sic nego. Sed inter duos dubitantes uterque habet jus dubium proprietatis, & in petitorio, concedo; jus dubium possessionis, seu in possessorio, nego. Nam quia ex parte possessoris accedit jus certum possessionis, quo alter caret, jam inæqualis & melior illius conditio efficitur præ conditione alterius; siquidem præsumitur esse rei dominus, quoque jus possessionis contrariis probationibus elidatur.

Ad tertium, concessa sequelâ de dubio invincibili, dico, jura citata non adversari, quia loquuntur in casu, quo pars dubitans non est in possessione bonæ fidei, vel quia possessio fuit inchoata cum dubio; ita enim in c. dominus, est sermo de conjugio contracto nondum habuissent conjugis certitudine, ac proinde in ipso initio bona fide destituta: vel quia diligentia ad dubium deponendum nondum omnis tuit adhibita; licet enim c. inquisitioni indistincte loquatur, ratio tamen cogit distinguere, ne bona fidei possessor ab usu rei suæ in perpetuum adhibere cogatur.

Ad quartum Respondeo, in dubio praxico, ubi est periculum formalis injustitiæ & peccati, & ubi pars altera non tantum comparative, sed adversative est tutior, tunc partem tutiorem esse eligendam: non autem in dubio speculativo tantum, cum adest ratio sufficiens illud praxice deponendi, sicque consequenter abest periculum formalis injustitiæ & peccati, de quo in sequentibus plura.

§. III.

Corollaria.

Inferes ex dictis primò: Illam regulam juris quòd melior sit conditio possidentis, non tantum habere locum in foro externo judiciali, sed in foro fori, sed etiam in foro interno & conscientie, uti docet comm. DD. contra Prosp. Fagnanum, qui in c. ne imitatis n. 191 & 195. contendit, hanc regulam esse hauriendam ad forum fori, & in suam sententiam immeritò citat Sotum in Clavi Reg. l. 1. c. 13. nam is, licet in hoc conveniat cum Fagnano, quòd hæc regula soluta in materia justitiæ locum habeat, tamen eandem expresse admittit & extendit ad forum conscientie, n. 9. & 14. idque probat a paritate fori externi. In nullo judicio, inquit, condemnatur uti le à giudice ad restituendam rem illam: ergo nec in foro interiori ad illius restitutionem obligatur. Ratione